

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

SZERKESZTI:

Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRS:

TARCSAFALVI ALBERT.

TARTALOM:

A szerkesztő asztaláról	41	Tüzhely mellett. Máté György adománya. Benczédi Pál	54
Mit hisznek és mit nem hisznek az unitáriusok? II. Ürmösi Károly	42	Levél. Kiss Aladár	59
Új idők közlőjében	45	Unitárius estély Segesvárt —s —t.	61
Arany érdemérem Taftnak	47	Egyházi és iskolai mozgalmak	62
Magány. Tarcsafalvi Albert (vers)	48	Borítékon: A D. F. E. örökös alapítói. — Az egylet pénztárába. — Aranykönyv. — Hirdetések.	
Báró Györfly Rosalia (képpel)	48		
Nők világa. A szeretetről. Kovács Sándorné	50		

Mennyegzői, konfirmációi s ünnepi alkalommal igen kedves és jótékonyhatású állandó ajándék az imakönyv. **SZIVEMET HOZZÁD EMELEM**, írta dr. Boros György, női imakönyvet a sajtó meleg szavakkal üdvözölte, a közönség valláskülönbség nélkül megkedvelte. Ára csinos vászonkötésben, arany kehely és arany címmel 2 K 40 fill. **Öt példány egyszerre rendelve 10 K.** Bőr-kötés arannyal (barna, sötétkék, fekete) 6K. Fehér csont, selyem- és bársony-kötés többféle színben, kiválóan jó papíron 10 K. Bőr-kötés remek kivitelben 14 kor. Megrendelhető a szerkesztőnél.

A D. F. E. örökös alapítói.

16. K. Nagy Béla Kraszna kiegészítésül 20 kor. — 60 kor.
 17. Matskási Lajosné özv. édes anyja Farkas Józsefné 40 kor. alapítványa, kiegészítésül 20 — 60 kor.
 18. Boér Gergely Kolozsvár 100 kor.
 19. Raffay Zsigmond lelkész (I. rész) 100 kor.
 20. Imreh József főszolgabíró (I. rész) 50 kor.
 21. Borbély Sándor igazgató bejelentett 100 kor.
 22. Dr. Székely Ferenc miniszter 100 kor.
 23. Boncza Miklós egyh. tanácsos 160 kor.
 24. Dr. Kőváry László 120 kor.
 25. Tischler Mór 100 kor.
 26. Mikó Dezső 2 részletben bejelentett 100 kor. fiz. 50 kor
 27. Thoroczky Vencel, Guraszáda 100 kor.
 28. Kovács József gondnok Hódmezővásárhely 100 kor.
 29. Kovács Józsefné Hmvásárhely 40 kor. kiegészítve 100 kor.
 30. Ajtay Józsefné lelkészné Hmalmás I. részlet 20 kor.
 31. Sípós József m. kir. adótárnok 100 kor.
 32. Merész (Müller) Gyula festőművész 100 kor.
 33. Nagy Balázs egyh. tanácsos Torda 100 kor.
 34. Dr. Balogh György ügyvéd Torda „most csak ennyivel, majd többel fogom méltányolni azt a nemes valláserkölcsei messiőt melyet az igen kedves lapunk betölt” 20 kor.
 35. Pap László áll. főnök Brassó 100 korona. I. részlet 40 kor.
 36. Székely Miklós Torda 60 kor. összesen 100 kor.
- (Ha az *igéretét* mindenki beváltja, a *jövő számban* az 50 meg lesz. Ha a *jó szándékát* mindenki követi a f. évben elérjük a 100-at)

99 és 100-ik akar lenni Székely László m. levéltárnok, örökös alapítóink, de csak akkor küldi be a 200 korona összeget, ha a megelőző 98 szám be lesz telve. Hogy sor kerüljön rá egészen olvasóink áldozatkész buzgóságától függ. Vajjon elveszítjük-e a 200 koronát? Sokan vannak a hivatalosok!

Az egyesület pénztárába a folyó évi január hó 20-tól február hó 20-ig rendes tagsági díjat fizettek: özv. Komaneszkú Sándorné, Zsakó Istvánné Kolozsvár 913-ra. Pap Gyula Ikland 907—910-re, Kovács József Kolozsvár, Szegedi Árpád Budapest 913-ra, Kerekes István Brassó, Gegezi Samuné Torda 911—912 re, Régeni Jolán Harasztos, Létay László, Csipkés Manó Temesvár, Berger Gusztáv Kolozsvár, Marosi Ferenc Zombor, Kádár József Dész 913-ra, Jakab János Szászánadas 912—913-ra, Csegezy Tamás Ádamos 909-910-re, Kis Kovács István, Nagy Józsefné Kolozsvár 913-ra.

Előfizetői díjat fizettek: Székely Sámuel Szamosujvár, Dr. Nádudvari Dezsőné Dészna, Szatmári Miklós Cegléd, Dr. Székely Ferenc, Székely Aladár Budapest, Végh József Székelykocsárd, Györke Lajosné Kolozsvár, Kerekes Miklósné Torockó, Hackler Arthur Budapest, 913-ra, Thoroczky Vencel alapító tag Guraszáda 912-re, Csák János Füzesgyarmat, Zs. Ibványi János, Bötkfi

(Folytatás a boríték 3-ik oldalán.)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA:

A DÁVID FERENCZ EGYLET

SZERKESZTI:

Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRS:

TARCSAFALVI ALBERT.

Előfizetési ára: 2 kor. 44 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel,
egy évre 2 korona 4 f. fizetnek.

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnok-
hoz küldendő Kolozsvárra

A szerkesztő asztaláról.

Vallás és egyház olyan viszonyban van egymás mellett, mint a test és lélek. Sokan összetévesztik a kettőt. Sokan az egyháztól várják azt, amit csak a vallás adhat meg. Az egyház helyes kormányzása éppen olyan fontos, mint a test jól gondozása; de valamint az atlétaság sem tudóssá, sem erkölcsössé nem tesz, az egyházi szabályok pontos megtartása nem mutatja, hogy valaki lélekben vallásos és szívben Istenben bízó. Egy kis egyházban lehet sokkal több vallásos ember, mint a sokszorta népesebben. Legyen mindenki hú egyházához, de soha egy percig is ne tagadja meg lelkét, mert aki megtagadja lelkét, megtagadja Istenét.

Szemtől szembe áll ellenfelével a bátor ember. A gyáva alattomban, lesből lödöz. Ez a két tétel azt a gondolatot ébreszti az olvasóban, hogy mi hadakozásra buzdítjuk embertársainkat. Ilyesmi nagyon távol áll tőlünk, mert mi azt valljuk és azt hirdetjük, hogy békés uton el lehet intézni bármely nehéz kérdést. Lejárt az ököljog, lejárt a lovagiasság kora. Ma a lovagiasság azt jelenti, hogy tisztelettel adózik a nőnek a férfi, azt, hogy erkölcsi bátorsággal beismeri hibáját férfi előtt a férfi.

Az emberi test szervezete az összes isteni alkotások között legtökéletesebb. Akkora területen annyi nemes szerv sehol sincsen összeszerkesztve. Anatómiailag az állatok szervezete nagyon megközelíti, de pszichikailag azok is mérhetlen messziségben maradnak. Az ember látszó-

lag inkább él testi, mint lelki életet, de közelebbről vizsgálva a lelki működés erősebb, terjedelmesebb. Minden testi működés egyben lelki energiát is használ föl. Már ha ez így van, a testet a lélek érdekében is védelmezni kell. A test olyan, mint a legtökéletesebb hangszer. Hasonlítsuk a hegedűhöz. Négy fő szerve a szem, fül, orr, száj: a négy húr, s maga a hegedű teste. Hogy a test milyen hangot ad, egészen attól függ, hogyan bánunk el a húrjaival. Az ügyetlen, dúrva kéz kellemetlen hangot ébreszt. Zenei nyelven hamis hangnak mondják, pedig a hang igaz, csak a kezelés rossz. Az emberi lélekben is rossz, kellemetlen hangot (itt hangulatnak nevezzük) ébreszt a dúrva, kiméltelen elbánás. Elég csak egy szó, azt a fül röktön a húrokra viszi, elég egy kézmozdulat, a szem azonnal fölfogja, elég egy érintés, már el van rontva az egész test és lélek hangulata, tehát munkakedve, ereje, rugékonysága, bátorsága. Mi következik ebből? Minden embert tanítani kell az elbánás művészetére, mert ha mindenki jól bánik a nemes szervekkel, szép és tökéletes összhangban foly az élet.

—
Az *unitárius vallás*. Az unitárius vallás nyílt harc volt a dogmák ellen s az élet mellett. A hitet csak annyiban tartotta értékesnek, amennyiben kiegészítette az életet. A hitet mindennapi kenyérnek tekintette, tehát azt vizsgálta jótékonyan hat-e lelke tökéletesedésére, erkölcsi nemesedésére, s ha ezzel nem volt összhangban, minden habozás nélkül igyekezett módosítani, mert csak az a hit méltó az emberhez, amely építőleg hat rá.

Mit hisznek és mit nem hisznek az unitáriusok?

— Második közlemény. —

7. A *szertartásokat*, mint külső szerveket, *szüksége-
seknek tartják* az unitáriusok, bár nem elsőrangú fontosságúaknak. Jézus tanítását követik: «mikor imádkoztok, ne legyetek sokbeszédűek» és «ne az utcák szegletein» imádkozzatok, hogy «láttassatok az emberektől». A sok külsőség mellett elvesz a lényeg. A szív mélyéről fakadó őszinte ima vagy sóhaj, az áhítatos és összhangzatos szép ének, a hamisítatlan és meggyőződésteljes ígehírdetés

éppen elégségesek arra, hogy a léleknek — Istenhez emelkedésre — szárnyakat kölcsönözzenek.

Szentséget és szenteket nem ismerhetnek el, amikor még a legjobb — a hitünk szerint tökéletes ember — is visszautasította a «jó» jelzőt. A keresztelést és úrvacsorát, mint Jézus rendelkezésén alapulókat tiszteletben tartják és gyakorolják. Amaz a víz által, mint lelki tisztaságra intő, — ez a kenyér és bor, mint Jézus megtörtétt testét és kiontott véréát ábrázoló jelképek által emlékeztet minket Jézus példájának követésére s főként az igazság mellett halálíg való nűségre. Úgy tartják azonban, hogy ezekben semmi titkos és hűvös erő nincsen, s magában véve egyik sem üdvözít s csak mint kötelességekre emlékeztetők lehetnek hathatós eszközei az üdvösségnek.

A midőn «Atyának, Fiúnak és Szentléleknek nevében» keresztelnek: ez a hűségre és követésre való kötelezettséget fejezi ki — a szülők és keresztszülők előtt — a Ker. tudomány iránt, amelyet Isten akaratából jelentett ki az ő legjobb fia, s amelynek követésében Isten az ő erejével, a szt. lélekkel támogat. Vannak azonban ma már, akik e keresztelési formát nem helyeslik, mint amely félreértésekre adhat alkalmat s — különösen a külsőségek embereit megtévesztheti — s úgy tartják, hogy az apostoli forma a «Jézus nevében» is kellőleg kifejezi a keresztelés célját.

8. Hiszik az unitáriusok, hogy a *biblia* isteni kijelentéseket és igazságokat foglal magában, s tiszta erkölcsi tanítások, magasztos élvek és példák által magasan kiemelkedik minden más könyvek fölött. Mint ilyent, amely méltán viseli az «élet könyve» elnevezést, a maga egészében tiszteletben tartják. De abból a keresztyény vallás alapjául csak a Jézus Krisztus tisztán fölismerhető és megkülönböztethető tanítását (minden hozzáadástól ment evangéliumát) fogadják el, s azokat, amelyek ezeknek szellemével megegyeznek.

Úgy tartják, hogy a *biblia* Isten igéjét magában foglalja. De nem mind Isten igéje az, amit magában foglal. Elismerik, hogy azt Istentől ihletett emberek irták; de az ihletést a szellemben és tartalomban és nem a betűkben keresik. Jézus apostolának szavait tartják szem előtt: «A betű megöl, a lélek az, ami megeleveníti».

9. *Hisznek az unitáriusok nagy, egyetemes örök célokban, s mint e célok összességében: a tökéletességgel*

összekötött boldogságban. Azaz: hiszik, hogy az ember boldogságra van teremtve. (Ez önként következik Isten atyai jóságának hitéből.) Am amint igaz, hogy az arany tűzben tisztul meg, úgy igaz az is, hogy valódi boldogság, emberre nézve, küzdelem nélkül nem érhető el, s hogy teljes boldogság csak a tökéletesség teljességével együtt képzelhető.

Ezért az unitárius hitvallásnak van még egy, mind a többenél lényegesebb sarktétele, s ez így hangzik: *minden hitvallásnál fontosabb a vallásos hit.* Az az egyéni, öntudatos, mély meggyőződéson alapuló, őszinte hit, amely nem «hallásból vagyon», hanem «Isten ajándéka»: azaz: sok elmékedés, tapasztalat, sőt küzdés és megpróbáltatás árán nyerhető meg. Az az «élő hit», amelyről vallomást életünkkel teszünk, — Istennek «lélekben és igazságban» való imádásával, — a legfőbb parancsolat betöltésével: az Isten és emberszeretet mélységével, vagyis tehát: szem előtt tartásával és követésével a Jézus intelmének: «Nem mindenki, aki ezt mondja: Uram, Uram, megyen be a mennyországba, hanem aki cselekszi az Isten akaratját».

E hit által történt a világon minden szép és nemes; de e hit a maga teljességében eddig csak kiválóan nagy és nemes lelkeknek volt sajátja.

Elérése mindnyájunknak célja, de hogy az általánossá lehessen, ehhez a magasabb műveltségi színvonal általánossága kívántatik. Mélyebb tudás, szélesebb látkör, amely hova-tovább és mind többeket van hivatva elfogulatlan, tiszta gondolkozásra, lelki emelkedettségre, magasabb fokú emberi önnbecsérzetre és nemes becsvágyra, szóval: a jézusi evangéliumnak mélyebb felfogásához és átérzéséhez vezetni, s ez által a «hegyeket mozdító hit» íperspektíváját föltárni.

Ezért — azon meggyőződésük mellett, hogy az unitárius vallás nagy, egyetemes célok szolgálatában áll s az «élő hit»-nek minél nagyobb általánosságát helyes uton munkálja — megértik azt is s nem csüggeszti, — ha még mindig kevés követője van e vallásnak (bárha nem is olyan kevés, mint azt a számok mutatják) s összehasonlíthatatlanul nagyobb azoknak száma, akik a felületes vallásosság hívei; akik a vallásban még mindig a «tejnek italát», «a jelekét és csodákat» kívánják. De úgy vélik, hogy nem tesznek jó szolgálatot az emberiség ügyének azok, kik a tiszta látást, a szellemi világosság terje-

dését bármiként is akadályozzák; akik a tudományokban ellenséget, a tudás bővülésében és mélyülésében veszedelmet látnak s azért ezeket lekicsinylik; akik a léleknek szárnyát szegik kizárólagosságokkal, elfogultságokkal, túlhaladott álláspontoknak, lehetetlen és észszerűtlen tételeknek föltétlen tekintélyekül állításával, egyedül idvezítő tanokként hirdetésével. Úgy vélik, hogy a jövő idők azokat fogják áldani, akik útját egyengelték, áldásos forrásait megnyitották a valódi, helyes és nemes értelemben vett *közművelődésnek*. (Bár nincsen kizárva, hogy negatív érdemük azoknak is lesz, akik a közművelődést eltévesztett úton akarva szolgálni s ez által mintegy kihíva az igazság őszinte barátait — talán akaratuk ellenére is, — alkalmakat szolgáltattak a világosság sugarainak terjedésére s az igazságot szomjúhozó lelkek kielégítésére.)

Ürmösi Károly.

Új idők küszöbén.

— Irják az olvasók. —

A Budapesti Hírlap írja: (Az Unitárius Közlöny jubileuma.) Nem valami zajos jubileumról van szó, csupán egy puszta lény regisztrálásáról. Egy negyedszázad telt el azóta, hogy az erdélyi részeknek ez a jól ismert folyóirata megindult, hogy jelentékeny szolgálatokat tegyen a magyar népnevelésnek. Mert a cím tulajdonképp csak látszólagosan mutatja, mintha ez a lap egy felekezletnek tenne csak szolgálatot. Az Unitárius Közlöny több ennél. A Dávid Ferenc-egyesület alapította s ez már mutatja, hogy a nemes értelemben vett fölvilágosodást akarja szolgálni. A folyóirat alapításában Brassai Sámuel, a nagyhirű tudós is részt vett; a szerkesztés munkáját pedig Boros György szerencés kézzel találta el, hogyan kell egy tulajdonképpen népnek szánt folyóiratot úgy vezetni, hogy az nélkülözhetelenné váljék mindazokban a körökben, ahol megismerték. Bizonyos, hogy ez az egyházi jellegű folyóirat voltaképpen a magyar népművelésnek telt igen hasznos és jelentékeny szolgálatokat s ezt regisztrálni akartuk akkor, mikor főmállásának huszonötödik évét betöltötte.

—
Aki az Unitárius Közlöny 25 éves fennállásának mű-

ködési hatását kútatja, olvasóinak a lelki és szellemi világában azt megtalálja.

És aki a nemes, igaz és jónak szomjazója: az Unitárius Közlönynek lesz hű olvasója.

És én mindenek felett kívánom, hogy az Unitárius Közlöny újjólag megkezdett 25 évi működésének hatásos ereje terjedjen ki minél több emberi lélekre.

Kolozsvár.

Fazekas Ferenc, volt csendőr.

A lelkiismeretről. «A lelkiismeret helybenhagyó érzéssel tölti be az embert, ha kötelességét híven teljesítette». (Jób 31.) «Aki pedig nem őrzi lelkiismeretét, elveszíti hitét».

Szóljon meg az új évben minden ember kebelében és minden egyházban a lelkiismeret harangja s ez hívjon az Úrnak útain a jól elvégzett munka után lelki pihenésre az Úr hajlékába! A lelkiismeret szóljon meg s állítson *vétőt*, ha a szív múló szépségek után eped, s akkor is, ha az ész rideg számításával az anyagiakba törekedik súlyosztani! A lelkiismeret egyesítse az idealist és realist, hogy a középúton haladva, célt érhessünk!

Verespatak.

Imreh József.

Az Unitárius Közlöny olyan a hívő lelkeknek, mint a szép virágos rét a zümmögő kis méhikéknek.

Kolozsvár.

Dr. Balázs Ferenc.

Negyedszázad szép története áll kedves kis «Közlöny»-ünk mögött. 25 év óta kopog be minden hónap elején, minden jóra való unitárius család ajtaján. Mint a dolgos méh a virágos rétről, ez is gazdagon megrakodva jó hozzánk. Összegyűjti nekünk egyházi életünk virágos mezőiről: a *hítnek és szeretetnek*, a *bizalomnak és remény-ségnek*, egyházunkhoz való *hűséges ragaszkodásnak* és a *kitartó munkának* drága kincseit.

25 év nagy és szép idő egy szerény irodalmi vállalatnak életében. De a «Közlöny»-t nem a negyedszázaddá nőtt 25 év teszi elismerésre és őszinte hálánkra méltóvá, hanem az a lélek, mely soraiból szétárad és az a hatás, mely nyomában mindenfelé fakad.

Adja a jó Isten, hogy az új negyedszázadban «Közlöny»-ünk járja be e szép magyar haza minden szög-

letét, hogy ennek szelleme és lelke nyomán a mi hitünk arasson újabb győzelmeket!

Torda.

Lőrinczy Dénes, esperes.

Arany érdemérem Taftnak.

Az amerikai Egyesült-Államok lelépő elnöke, Taft úr, magyszerű és érdekes kitüntetést kapott. A Bnei Brith (Szövetség gyermekei) című zsidó szövetség a múlt évben elhalárolta, hogy évenként egy arany érdemérmel fog adni annak a férfúnak vagy nőnek, aki a megelőző évben legnagyobb szolgálatot tesz a zsidóügynök.

Ezt az érmet, s úgy látszik a legelsőt, Taft elnöknek ítelték oda a Szövetségnek Berlinben tartott gyűlésén. A fehér házban közelebbről nyújtotta át egy küldöttség.

Taft elnök válasza olyan érdekes, hogy egy részét érdemesnek tartjuk közlésre:

Taft ezeket mondotta: Nem szükség, hogy én a zsidónépről dicsőítőleg szóljak. Mi, akik nem tartozunk ehez a néphez, meghajlunk az előtt a nagy tisztelet előtt, mellyel őseikre tekintenek. A faj ereje, szelleme, türelme és az a kitartás, amelyet jogaik kivívásához, a faj emeléséhez ragaszkodnak; e nép történetét kivételesen érdekessé teszik a világtörténelemben. Kétségtelen, hogy azok az üldözések, amelynek ki voltak téve a vallásuk miatt, bizonyos értelemben kétségtelenül irányították a faj jellemét és kitartását, de hogy a világnak megmutathassák a faj bámulatos tehetségét, szükségük volt egy olyan szabad országra, amilyen az Egyesült-Államok, és egy olyan kormányra, amely a törvény előtti jogegyenlőséget védi és érvényre juttatja.

Az én atyám unitárius volt s engemet is ebben a hitben neveltek föl. Cincinnatiban az unitárius templommal szemben volt a zsidó synagóga, rabbija volt Wise Izsák. A rabbi a mi lelkeszünk a rabbival kezét fogva működött. Dr. Wise sokszor prédikált a mi templomunkban, így hát én az unitárius templomban zsidó rabbi lábainál ültem és hallgattam a beszédet. Alig képzelhető tehát, hogy az én lelkemben valami előítélet volna. Nem fér kétség ahoz, hogy egy olyan faj, amilyen az önöké a civilizáció fejlődésével, előlérbe nyomul és legyőzi azokat az egyenlenségeket és üldözéseket, amelyek sajnos még most is folynak némely országban... Kormányzásom legnagyobb kitüntetései közé sorozom ezt a kitüntetést, amelyben részesítettek.

Magány.

Valami fáj, valami sajgat
Régóta dalos szívemen,
Valami égető forráság
Gyakorta hulló könnyemen . .
Eleddig, mint hű, jó barátot
Köszöntöttelek, szent Magány,
Ma éltem galyát tördeled
És a perc egyre közelebb,
Mely szeliden borul reám.

Ha a boldogság forrásából
Innom már többé nem lehet.
Ha elhagyott Isten s az ember:
Miért hívogatsz te engemet? . . .
Talán, hogy átélt keservekbe

Fulladjon ismét a szavam
S amikor minden, minden veszve,
A szívemről egy dal jelentse:
A hur elpattant, vége van!

Mégis, csak hívjál, integessél
Felém te komor, szent magány,
S borult szemem ha meg nem látna,
Kopogtass szívem ajtaján.
S meglásd, a sokaság zajából
Hallgatagon feléd megyek . . .
S mikor éltem galyát belepted,
A törzse már bajolni később,
Nem lesz nehéz — ledöntened.

Tarcsafalvi Albert.

Báró Györffy Rosalia

a róla elnevezett ösztöndíjalap adományozója. (Képpel.)

Itt az áldott Erdélyben ringott bölcsője, egy család ölében, melyben az apát br. Györffy Sámuel, az anyát, Petrichevich Horváth Karolint, leányukat, Berthát, későbbi gróf Kornis Zsigmondnét s fiukat, Károlyt, a kis Róza körül a legideálisabb családi szeretet fonta körül. Ez a szeretet töltötte be zsenge szívét gyermekkorában s lett idővel a mindeneket a mi magasztos, szép, jó, nemes, átfogó nagy szív tartalma, mely elkísérte, mikor ki nagy Magyarországra férjhez ment s kísérte egész életén át utolsó lehelletéig.

Szerette Istent, egyházát, a hazát, nemzetét, faját, a természetet, madárdall, zenét, művészetet s mindennek felett a virágokat; de szerette a szegényeket, az elhagyottakat, árvákat, a bánatosokat és szenvedőket. Hitt a túlvilági életben s bátoriatlanul vágyott oda, ahol a földi életen túl nincs szenvedés és bú, csak béke és Isten dicsőítése, s mert fáj neki a gondolat, hogy ha ő ott boldog lesz, mily sok nélkülözés marad addig itt a földön, még elmulása után is kívánt szerényen bár enyhíteni azok sorsán, kik nehezen viselik az élet terhét s simítani a fájó gond redőin a zsenge, ártatlan arcokon.

Legyen mindenkorra áldott emléke!

Báró DERÉKY GYULÁNÉ GYÖRFFY ROSALIA.

NŐK VILÁGA.

A szeretetről.

Felolvastattott a Dávid F.-Egyletnek székelykereszturi fiókkörében Medeséren.

Mélyen tisztelt hallgatóság!

Midőn szívem teljes szeretetével üdvözlöm önöket a Dávid Ferenc-gyűlésen, ez alkalommal a szeretetről olvasok fel.

Arról a szeretetről, mit Isten lehelt belénk, arról a szeretetről, mi által boldoggá tehetjük és boldoggá is kell, hogy tegyünk, először saját magunkat, azután a hozzánk tartozókat, sőt még ki kell, hogy áradjon embertársainkra is, mert Isten az ő szeretetét ingyen kegyelméből oly bő mértékbe adta nekünk, hogy abból tudjunk másokra is szeretettel hatni, másokat is boldogítani.

De ezt csak úgy tudjuk érvényre juttatni, hogyha azon mélységes nagy szeretetnek mindenkor és minden időben érezzük a hatását, érezzük az Istennek velünk való létét, mindig és mindenekben szeretettel dolgozunk, abban igyekezünk, hogy az az isteni nagy szeretet bennünk diadalra jusson mindenkor és minden munkáinkban. Lássék meg rajtunk, hogy Istennek nagy szeretete munkálkodik bennünk, «mert minden nemes cselekedetnek örök törvénye a szeretet».

Igy fejlesztve, így növelve azon szeretetet, mit Istentől vettünk, boldogok leszünk először azért, mert nem érintenek bennünket oly közletről a világi bánalmak, az embereknek rossz akaratú cselekedetei. Ezeken mind felül tudunk emelkedni abban a hitben, hogy vajmi kevés szeretet lakozik azoknak szívökben, kik annyira meg fellelkeznek magukról, hogy igyekeznek embertársaikat bántani. Szinte sajnálatot érzünk irántok és szeretnők megmondani nekik, hogy Istennek szeretetét ápolják szívökben és nem a rossz indulatot.

Azután boldogok leszünk abban a tudatban, hogy a bánalmakat, a rosszakarató cselekedeteket mindig jó indulattal, szíves készséggel fizetjük vissza embertársainknak és így szívünkben lakozik mindig az a boldogító érzés, az a lelki megnyugvás, amivel nem ér fel a földnek minden kincse, minden vagyona.

Az anyák igyekezzenek teljes szívökből abban, hogy Isten szeretetét minél mélyebben ültessék gyermekeik szívébe, lelkébe, mert Isten oly bő mértékben adja az ő szeretetét, hogy az nem csak a szívet tölti meg bőségesen, hanem az elmét is megvilágítja.

Mindenkor és mindenütt gyakoroljuk a szeretet munkáját és így rá jövünk arra a meggyőződésre, hogy Istennek szeretete, az ő áldó kegyelme mindig velünk van és munkálkodik bennünk.

És erre, az Istennek nagy szeretetére, áldó kegyelmére, legnagyobb szükségünk van nekünk nőknek, mert vannak bizonyos dolgok, mik az életben előfordulnak és amik teljesen kivihetetlennek látszanak, amit csak a nők gyöngéd lelkülete, a nőességgel járó finom modor, és Istentől áthatott szeretettel munkálkodó szívök tud megteremteni.

Erre van legnagyobb szükségünk úgy a társadalomban, mint a családi életben, mert ezáltal tudjuk munkálni felebarátaink és önmagunk jóllétét, ez ad kitartást, erőt a küzdelmekhez, ezáltal tudjuk legyőzni az ellenünk oly gyakran felmerülő és sok oldalról jött bántalmakat. Ez mutatja meg az utat, melyen békés, nyugodt lélekkel haladhatunk az élet zivatarán keresztül. Ez ad reménységet, biztatást, egy jobb, egy csendesebb élet elérésére. Ez adja meg a nyugodt, csendes életet szívünkben, lelkünkben és ha ez a csendes, nyugodt élet bennünk lakozik, akkor mindig meggyőződünk arról, hogy Isten mindent bölcsen cselekszik velünk az ő nagy szeretetével.

Jönnek az életben ránk oly nehéz napok, oly megpróbáltatások, hogy mélységes fájdalmunkban megrendül a mi hitünk, Istenben való bizodalomunk és megtörve, megsemmisülve így kiáltunk fel: Istenem! Hát hol van a te szereteted?! Hol van a te áldó kegyelmed?! Miért tetél engem ily nagy próbára?! hiszen elviselni ezt én nem tudom.

S bár mennyit is gondolkozunk rajta, az isteni akaraton, bár mennyit vizsgáljuk, kútatjuk az Istennek munkáit, azt a mi véges elménk fel nem bírja fog fogni. Bár mennyit is békételenkedjünk sorsunk iránt, végre is Istenhez kell fordulnunk és könyörgő bizodalommal hozzá küldjük imánkat és kérjük, hogy adjon megnyugvást a változhatatlanban, jőjjön el az ő nagy szeretetével. megnyugtató erejével segítségül nekünk.

És végre is megnyugszunk abban a tudatban, hogy

ha Isten minket egyik kezével sújt, a másik kezével szeretettel int magához; értésünkre adja a fájdalmak által, hogy e föld múlt örömei fájdalomteljesek és ne ragaszkodjunk oly nagyon a földiekhez, hanem készüljünk egész életünkbe egy jobb, egy csendesebb élet megnyerhetése után; készüljünk a mennyekiek elvételére, ahol örök a boldogság, ahol nincs több szenvedés, fájdalom és ahol viszontláljuk a mi szeretteinket, akik hamarább itt hagyták a földet és elmentek egy jobb hazába és várnak reánk a szent örökségben, ahol öröklétű az együttlét, a boldogság Istennek szeretetében.

Én azt hiszem, hogy azért adja Isten a csapásokat, a mélységes fájdalmakat ránk, hogy könnyebben tudjunk lemondani a föld múlt örömeiről és ne gondoljunk félve a halálra, hiszen ha mindig jól lenne dolgunk a földön, semmiféle fájdalmat nem éreznénk, úgy félve gondolnánk életünk végére, a megsemmisülésre, míg a fájdalmak terhe alatt megtörve, összeroskadva, gyakran egy-egy fájdalomteljes napnak estéjén így sóhajtunk !: Hála Isten este van megint! — Mával is fogott a földi kín!

Ilyen érzések között örömmel várjuk a pihenést, az örök boldogságot, így hát ebben is Istennek hozzánk való nagy szeretetét látjuk.

Ilyen szeretetet ápoljunk embertársaink iránt is, igyekezzünk abban, hogy az ők jóllétüket, boldogságukat tehetségünk szerint előbbre vigyük, szerezzünk másoknak örömet, legyünk szolgálatkészek a jó eselekedetben, igyekezzünk embertársainkat szeretettel, jóindulattal legyőzni. Minden dolgunkban a szeretet legyen fő vezérünk, mert így nagy és szép munkát végezhetünk el. Elérhetjük gyakran azt, amit addig kivihetetlennek tartottunk, elérhetjük azért, mert nincs a világon olyan emberi szív, hogy ha jó indulatú szeretettel közeledünk feléje: megne hallgatná kérésünket és ne teljesítené azt!

De amint fennebb is említém, erre a szeretet munkájára különösen a nők vannak hivatva: az ők gyöngéd lelkületökbe kell, hogy meg gyökerezzen az az isteni adomány, ők kell, hogy ápolják, neveljék azt a nemes érzést és először is a családjukban kell érvényesíteni, hadd lérezzet meg annak minden egyes tagja azt a gyöngéd figyelmet, szeretetet, ami talán elviselhetőbbé teszi az életben oly gyakran előforduló kellemetlenségeket. Azután a mások jóllétén munkálni ezen Isteni szeretet hatása alatt, hiszen gyakran tapasztaljuk, hogy nagy és szép dolgokat mívelnek a nők.

Az ők finom lelkületök kell, hogy megérezze, kitalálja, hogy miként és hogy lehet egyes dolgokat kivívni, miként lehet a családi boldogságot, egyetértést szeretettel meghonosítani, — ezt mind a nőknek kell kitalálni, megérezni és azt is, hogy embertársainkon miként lehet segíteni, — ez nem is olyan nagy munka, mert ha isteni szeretet lakozik szívünkbe, akkor önként jó a jóindulatú cselekedet, a munkakedv és így dolgozunk fáradhatatlanul, mert az isteni segítség mindig velünk van és nem engedi, hogy kifáradjunk a jó cselekedetekben, ami először is nekünk nyújt örömet és lelkesülünk a munkára azon tudatban, hogy másoknak segíteni tudunk.

Mily kimondhatatlan boldogító érzés, ha látjuk, hogy másoknak örömet szereztünk, akkor keftős mértékben élvezzük Istennek mindenkor velünk való szeretetét és áldó kegyelmét.

De hogy Istennek ezen nagy szeretetét és áldó kegyelmét mindenkor érezhessük lelkünkben, azt az érzést ápolnunk kell, növelnünk kell, hogy minden időben munkálkodjék bennünk; azt pedig úgy tudjuk elérni legjobban, ha eljárunk gyakran a templomba, hol Istennek ígését hirdetik, ahol prédikálják az evangéliomot, ahol mindig a nagy szeretetről, a nagy kegyelemről beszélnek, amit Isten az ő hozzá ragaszkodó, az őt igazán szerető népének minden időben, minden alkalommal ingyen kegyelméből ad.

Csak itt, a templomban, a szent leckéből ismerhetjük meg legjobban, Istennek irántunk való szeretetét, bölcsességét, itt meríthetünk magunknak lelki megnyúgvást, itt békülhetünk ki sorsunkkal, itt gondolhatunk nyugodtan földi életünk végére.

Ezt a boldogító hitet, ezt a lelki megnyúgvást igyekezzünk megtartani szívünkben és imádkozni ne mulasszuk el soha.

Mikor megkondúl a harang, áhítattal gondoljunk Istennek szent nevére, ha bemegyünk a templomba vigyük oda buzgóságtól áthatott imádkozó szívünket és a legszentebb érzelmekkel telt lelkünket, — emelkedjünk fel lélekben Istenhez azokban a szép énekekben, mik Isten dicsőségét hirdetik és amit együttes buzgósággal énekel az alázatos szív, a magába szállt lélek, a szép orgonakisérettel, amely lelkünket magával ragadja és viszi fel a magasságba a mindenek Úrához, ahol öröklétű a boldogság, a megnyúgvás és ahova nekünk minden időben gondolnunk kell, hogy e földön jólgeyen dolgojunk.

Ha ilyen érzéseket ápolunk szívünkben, akkor megtaláljuk mindig a helyes utat, amely a szeretet munkájához és a boldogsághoz vezet, ahol Istennek tetsző dolgokat végezhetünk el.

Mindenkor és minden időben Istennek szent nevét magasztaljuk; őt hívjuk segítségül, hozzá imádkozunk buzgó szívvel, alázatos lélekkel és rendületlen hittel:

Szeretetnek szent Istene!
Hozzád sóhajt szívünk, szánk;
Leborulva téged kérünk
Halld meg a mi hő Imánk!
A szeretet szent tűzével
Töltsd be a mi szívünket.
A te igaz lélelmedbe
Tartsd meg kicsiny sergünket;
Munkálkodjék bennünk mindig
Dávid Ferenc szelleme,
A szeretet, s igaz hitünk
Éltünk jóra vezesse.
Halld meg Atyánk imádkozó
Szívünk minden kérését.
Térj be hozzánk, töltsd ki rajtunk
Szent lelkednek erejét.
Téged kérünk jó Istenünk
Legyen meg akaratod,
S ha a földi időnk lejár,
Jőjjön el szent országod.

Ámen.

Kovács Sándorné.

TÜZHELY MELLETT.

Máté György adománya.

Máté György uram igen gazdag és igen tiszteletre-méltó ember Nagyfaluban. Nem emlékszik senki, hogy valaha valakinek ártott volna. Az adóját is panasz nélkül fizeti, a róvatal kifizetésében is első és soha sincsen ottan, ahol az emberek összevesznek. Ha észre veszi, hogy valahol nézeteltérés van, úgy oda lesz, mint a kámfor. A keresmába is elmegyén beszélgetni s meg is iszik egy

kis pálinkát, vagy sört, ha megkínálják. Azonban nem igen kínálják, mert ő nem szokta viszonzni az ily megtiszteléseket. Így aztán György bátyánk a józanságnak is valóban mintája. Azonban egy kis hiba mégis van a kréta körül. Arról sem emlékszik senki, hogy Máté uram valaha valami nagy jót tett volna. Soha a közügyekben részt nem vett. S ha erről valaki említést tett előtte, indulatosan szólott: «Elvégzem a magam dolgát, nem törődöm másokkal. Más is tegyen eleget kötelességének». A pap eleget mondotta, hogy ez még nem elég az üdvre, de Máté hajthatatlan maradt. Azután sem törődött senkivel, de annál jobban gyűjtötte a pénzt halomra. Ő maga sem tudta, hogy kinék, mert hiszen gyermeke nem volt. Csak feleségével élt együtt, még pedig oly takarékos-sággal, hogy ha tizenkét gyermekük lett volna, akkor sem kellett volna jobban spórolniok. Nagyfaluban azt beszélték, hogy egy láda be is tett már bángóval, s Máthé uramnak már nem is lesz hova tennie a pénzét. Éppen jókor hallatszott a hír, mert a tanító gyűjtést indított az orgonaalapra s kérte Mátét, hogy valamennyit adna abból a sok pénzből. A felelet nagyon rövid volt: Semmit. Ezt is köszönöm, mondja a kántor nagy búsan. Szívesen, vágja rá Máté s a kántor úr valami olyant gondolt, hogy most már csakugyan értem, miért mondotta azt Jézus, hogy könnyebb a levének átbújni a tű fokán, mint a gazdagnak a mennyországba jutni. Szólani azonban nem szólott, mert vannak pillanatok, amikor az ember sokkal jobb, ha nem mondja el, amit gondol.

Nem is háborgatta Máté gazdát senki, mert ismerte mindenki az ő magának való természetét. Hanem egyszer bement hozzá is, aki gazdagokat és szegényeket egyformán meglátogat, aki nem személyválogató, hanem ott terem az embernél, pedig soha senki sem várja, ez a nagyúr, nagy hatalom, melyet betegség néven félve tisztel az emberiség. Ez aztán hamar meggyőzi az embert arról, hogy minden hiábavalóság. Máté György szomorú szívvel nézte a pénzes ládát, de bizony ha a Dárius kínese lett volna az ő kopott tulipános ládájában, az sem adta volna vissza egészségét. Küldött a tudós aszszonyhoz, aki különböző hókusz-pókuszokat csinált 80 koronáért, az oláh papért, aki megpróbálta a Belsebubot kiűzni belőle 20 koronáért és két véka kukoricáért, végül elhívatta az orvost is, aki megrendelt orvosságot, hidegvizes borogatást, friss levegőt 2 koronáért. Mégis csak áldott jó dolog a körorvosi intézmény! Legolesőb-

ban rendel s amellet még nem is kinozza meg az embert hólmi füstölővel, mint a «tudós asszony» meg a pópa.

Az egészség azonban olyan, mint a becsület. Könnyű elveszíteni, de nehéz visszaszerezni. Máté György érezte, hogy minden nap betegobb lesz. Verejték hullott alá homlokáról, nagy láz gyötörte. Néha nem volt eszméleténél, a beszéd pedig nagyon nehezeére esett. A rokonok és jóbarátok összegyűltek nagy búsan. Mert illik búsolni, midőn ily előkelő ember betegeskedik. Aztán jobb, ha az ember embertársát még életében elsiratja, mert ki tudja, halála után már tudni fogja-e az ember, hogy őt ki siratta el. Leghangosabban régi bajtársa, Varga Mihály siratta.

— Mondottam, hogy ne menj az orvoshoz. Az orvos dőnkre tesz. Az én gyógyszerem az ökröt is meggyógyítja, téged is meggyógyított volna. Istenem, Istenem, miért is nem fogadtad meg szavamat...

Szegény beteg még jobban verejtékezett, mert Varga Mihály nagy hangosan azt is megsuttintotta a látogatóknak, hogy a beteg nem éri meg a reggelt. Már pedig az ily vigasztalás a nagy betegeknel nem szokott a legkedvesebb lenni s bárkire is nagyon csüggesztően hatna, ha ily kellemes vigasztalásokkal halmoznák el. Egy pillanat alatt összegyűlt az egész falu, s az asszonyok meglehetősen sápirozást vittek véghez. Különösen azúrta az oldalát több rokonnak, hogy György bátyánk csinált-e végrendeletet. Már annyira biztosra vették a betegnek súlyos állapotát, hogy papért küldöttek, aki nemsokára meg is jelent az egyházi kíséretében, aki az úrvacsorai kellékeket hozta. A pap mindenek előtt vigasztalni próbálta a csüggedt beteget s kérte a látogatókat, hogy inkább egyenként érdeklődjenek a beteg sorsa iránt, mert ha folytonosan tele van a szoba, az elhasznált levegő még az egészséges embert is beteggé tenné. Meghallgatták az emberek a beszédet, igazat is adtak a papnak, de azért tovább is ott maradtak a fülledt levegőjű szobában.

A pap buzgó imát rebegett az eget Úrához, melyben esedezett a beteg egészségeért és lelki erejének megadásáért. Majd feladta az Úrvacsorát s a beteg mintegy megkönnyebbülten dőlt párnájára.

A pap vigasztalta a kétségbeesett Máténét s lelkére kötötte az asszonynak, hogy az orvos rendeleteit tartásák be. Meg is ígérte az asszony, de őt már Varga Mi-

hály úgy meggyőzte a beteg sorsának reménytelen voltáról, hogy szinte fölöslegesnek is tartott minden intézkedést.

A pap eltávozta után a beteg nyugodtabbnak látszott. Lecsukódtak szempillái s mély álomba merült. A körülötte állók azt gondolták, hogy meghalt, azonban csakhamar észrevehető volt, hogy csupán alszik.

Máté György csakugyan elaludott. Annyit félt a közelmult napokban a haláltól, hogy éppen azt álmodta, hogy meghalt. Lelke elhagyta porhüvelyét s azelőtt sohasem képzelt gyorsasággal haladt a mennyország felé. Nehány perc és már a holdat elhagyta, néhány perc múlva óriási utat tesz meg, már lát csillagokat közéről, a napot is elhagyta volna, de az már lenyugodott s így nem találta útjában, pedig nagyon kíváncsi lett volna arra is, hogy milyen a nap közéről.

Nagy hírtelen tehát Máté György megjelenik a mennyország kapuja előtt. Azonban a kapu már nem nyílt meg oly gyorsan, mint amily hamar megtette a lélek a mérhetetlen nagy útát. Azonban Máté György várta, néha-néha meg is nyílt a mennyország kapuja, de valami hatalmas kéz mindig visszataszította.

— Én csak méltó vagyok a mennyország gyönyörére — biztatja magát a már esüggendő lélek, — első gazda voltam Nagyfaluban. A templomban első padban ültem. Igaz, elszántogattam az egyházközség földjéből, de az ekklézsia nem vette észre — nem vette vissza — ... miért is nem vette vissza... én vissza is adtam volna, monológizált oly hangon, mint akinek nagyon közel van a sírás, mint akinek a torkát fojtogatja valami büntület.

Ebből a helyzetből egy hozzá kezeledő különös lélek szabadította ki.

— Mennyországba akarsz jutni, festvér? — szólt a hozzá közeledő lélek. — Ne is próbáld, úgy sem engednek be. Sőt többet mondok, a pokolba sem fogsz bejutni.

— Nem jutok a mennyországba, én, Nagyfalu legelőkelőbb, legműveltebb embere. Az lehefetlen.

— Nem bizony! Én is azt hittem, hogy a legelső hely van számomra főnntartva a mennyben, de midőn meghaltam, mégcsak a pokolba sem fogadtak be.

— Ki vagy tehát, mi borzasztó vétked, hogy sem a mennybe, sem a pokolba nem fogadnak be? — Szólt Máté meghökkenve.

— Nevem Peer Gyut. Ti Nagyfaluban nem ismer-
tek engem, mert én fenn éjszakon, Norvégiában szület-
tem. Hanem a vétkeket annál jobban ismeritek, te is
többet leledzel, mert te is azt az elvet vallottad, hogy
elég légy magadnak, ne törődj a mások bajával.

Máté György érezte, hogy csakugyan igaz, de azért
amikor látta, hogy néhány lélek előtt megnyílt a menny-
ország kapuja, ő is a többiekkel belopózott.

Eppen olyan volt a mennyország, mint amilyennek
képzelte. Gyönyörű zene, valami zsoldárhang hallható;
nagy fényesség mindenfelől, mely egyáltalán nem sérti
a szemet. Angyalok nagy csoportja röpköd mindenfelé
s nem sokkal a bejáraton belül látható Jézus Krisztus,
amint itél a lelkek fölött.

Máthé előtt egy koldus állott, akit az Úr Jézus a
menyország örömeire méltónak ítelt. Majd ment egy
püspök, aki a szabadkőmíves páholynek tagja volt, de
azért a legósdibb ultramontán elveket gyakorolta, egy
politikus, aki folytonosan az erkölcsöt prédikálta, de
valójában a legerkölcstelenebb üzemeket végezte, egy
bíboros, aki a lelkek fölött való hatalmát arra használta,
hogy az igazságot elrejtette előttük és mindezeknek azt
mondotta Jézus: «Nem ismerlek titeket». Majd ment után-
nak Máté György: «Téged sem ismerlek», szólt tompán
az itélet.

Erre Máté György kisompolygott a mennyországból
s elindult azon az úton, ahol van sírás-rívás és a fogak-
nak csikorgatása. A mennyország kapuja előtt találkozott
ismét Peer Gyuttal.

— Mondottam ugy-e, hogy hiába fáradsz a meny-
ország felé, de a pokol felé is hiába mész. Nem voltál
sem eléggé jó, sem eléggé rossz. Itt mindent tudnak.
Itt nincsen protekció, itt nincsen összeköttetés, itt nem
lehet a bírakat hamis tanúsággal félrevezetni.

— Azért megpróbálkozom a pokollal, mert ott is jobb,
mint sehol, — szólt kétségbeesetten Máté.

— Ne tedd azt, mert úgy is tudom, hogy nem fogad-
nak be, tehát legalább is most még ne tedd. Az örökké-
valóság elég hosszú idő s azalatt még próbálhatsz sze-
rencsét, hanem nézd meg innen, rokonaid hogyan ve-
szekednek vagyoned fölött, hogy szid, hogy átkoz az,
akinek kevesebbet hagyál, s hogy tékozolja az el az
örökséget, aki legtöbbet kapott; nézd, hogy ülnök tort
a te pénzesládád terhére, s milyen nagy a dáridó a te
halálad — tiszteletére!...

Máté György csak most látja, hogyan kellett volna élnie és hogy ne lássa azt a vig torozást, amit az ő halálára ülnek, anélkül, hogy válaszolt volna a Peer Gyut szavaira, elindult a mélységes mély pokol felé...

* * *

Máté Györgynek nagyon nehéz éjszakája volt. Csaknem az egész éjen verejtékezett a beteg. Komolyan tartottak halálától. Reggel felé azonban egy mély lélekzetvétellel fölébredett. Úgy látszott, mintha megfordult volna a betegség. Tényleg megis fordult, a beteg napról-napra jobban volt, egy hét múlva már hottal járt, két hét múlva bot nélkül is szépen kezdett járni.

Az álmáról azonban nem feledkezett meg. Ahogy jobban lett, elment a paphoz s az egyházközség céljaira 1000 koronát adományozott. Azután meg bement a városba, a kir. közjegyzőnél oly végrendeletet csináltatott, melyben vagyonának legnagyobb részét egyházközsége részére és a községi árváknak hagyományozta.

Benezédi Pál.

Levél

Amerikában tartozkodó hitbéli atyámfiainak. (Abból az alkalomból, hogy az egyházközség orgonaalapja javára 180 koronát küldtek.)

Kedves Atyámfiai!

Mindenekelőtt fogadják hálás köszönetemet azért a lelki gyönyörűségért, melyet az egyházközségnek adott pénzküldeményekkel nekem is szereztek. Végtelenül jól esik újabb és újabb biztonyságait látni annak, hogy a mi szeretett egyházunk iránti erős ragaszkodást és szent vallásunkból táplálkozó hitbéli lelkesedést sem az idő, sem a nagy távolság nem lankaszthatták, sőt minden új-évkor megisméllendő áldozatkészségök nagyon szép bizonyossága annak, hogy szíveikben élénken él a szülőföldnek és gyülekezetünknek meleg szeretete. Neveik ismétellen bé van írva egyházközségünk Aranykönyvébe s ez bizonyára lelkesítő például fog szolgálni az utókornak, a következő nemzedéknek is.

Azt mondják, hogy az anyagi küzdelmek bajai és a megélhetés gondjai nagy ellenségei a vallásos életnek és

gondolkozásnak. Nekem ez a buzgó áldozatkészség és egyházközségünkről való önkéntes megemlékezés épen az ellenkezőjét bizonyítja. Mert igaz ugyan, hogy vannak az én atyámiai között már olyanok is, kiknek ottani igyekezetét a jó Isten megáldotta, akiknek fáradozása nem vala hiábavaló: de hát vajjon mindnyájokat nem az élet bajai, a megélhetés aggasztó kérdései szőlítették-e el a házi tűzhely mellől és nem azért hagyták-e el szeretett övéiket, hogy épen ezek jóllétéről gondoskodjanak? S íme mégis a nehezen, fáradsággal és szüntelen hazagondolással szerzett és megtakarított vagyonkájukból elküldték ezt a szép kis áldozatot az egyház oltárára, ennek a lelkeikről gondoskodó édes anyának! Oh, bizon én úgy látom, hogy a küzdelmes életü embernek lelkéből nem tudják kiölni az Istennek tetsző érzés szent fellángolásait az anyagi élet gondjai és megpróbáltatásai. S épen ezért annyira kedves réám nézve is ez az újévi ajándék, mert én abban a gazdag világrészben összegyűjtött és az egyházközségnek küldött dollárokból az én atyámiai lelkének gazdagságát is megláttam; annak a pénznek esengésében a vallásos érzés beszédét is hallottam; s annak az összegnek tekintélyes számában kifejezve találtam azt a jóindulatot, mellyel egyházunk iránt viseltetnek.

Legyenek is meggyőződve, hogy ennél Istennek tetszőbb és önmagokra nézve nyereségesebb dolgot nem cselekedhetnek. Én pedig meg vagyok győződve az én lelkemben, hogy ezzel a nemes cselekedettel Istennek akartak tetszeni. Az a lélek, mely teltre ösztönözte: a kebleikben lakozó Istennek Lelke; az az elhatározás, mely cselekvésre hívta: a szent Lélek indításából vala, és így az egyházért hozott szolgálat Istennek tetsző jó cselekedet.

De ez a jó cselekedet saját magokra nézve is nyereséges. A közügy szolgálatának és így az egyház érdekében megnyilvánuló áldozatkészségnek legszebb jutalma önmagában van és abban a megnyugtató tudatban, hogy jól cselekedtek. Jézus az özvegyasszony két filléréltől többre becsülte a gazdagok hivalkodásánál, mert jól tudta, hogy azt a csekély összeget tevő kevés vagyonkáját a vallásos érzésből táplálkozó szeretet adta a templom számára. Akinak szívében pedig ilyen indulat lakik, kinek cselekedetei ilyen érzésből fakadnak, az bizonyára átérzi a jól használt és helyesen folytatott élet minden örömét és boldogságát. Jó cselekedeteből épül fel az ember lelki élete, mely a megnyugvás üdítő forrásvizében enyhületet nyújt a jelenre s üdvösséggel bíztat a jövőre nézve.

Szives ajándékozásuk magyarok által alkotott unitárius egyház erősítésére szolgál. S oh bizony nekünk nagy szükségünk van hazaszeretletben lángoló honfiakra és vallásos buzgóságban ékeskedő egyházlagokra. Kivándorlásuk csak ideiglenes és jól tudom, hogy óhajtván várják a visszatérés boldog pillanatait, hogy ismét ölelhessék itt hagyott kedveseiket. Vezérelje is vissza a mi egy Istenünk szerencsésen. De addig is ne feledjék, hogy édes hazánknak független érzelmű és gondolkodású polgárookra van szüksége, kik idegen eszmék és rossz példák által nem engedik magokat megtévesztetni, hanem visszahozzák azt, amit magokkal vittek: a hazáért bármilyen áldozatra kész szeretettől hevülő szívet és a szabadságért annyi áldozatot hozott haza iránti nagy szeretetet.

Táplálják és tartsák meg szíveikben tovább is az egyházunkért és annak felvirágozásáért élő erős hitbuzgóságot.

A mi jó Istenünk szeretete és áldó kegyelme legyen mindnyájokkal. Szerencse kísérje munkájokban és igyekezetükben. Jöjjenek haza békességgel.

Fogadják az én szives üdvözlémet:

Alyafiságos szeretettel

Olthévíz.

Kiss Aladár, unit. lelkész.

Unitárius estély Segesvárt.

Örvendetes jelenség egyházunkban, hogy az ujonnan alakult s többé-kevésbé elszigetelt eklézsiák adnak leggyakrabban életjelt magukról. Hadd ismerjenek, szeressenek meg a más felekezetűek! Kétszeresen fontos az unitáriusok szereplése Segesvárt, ahol a jól sikerült ünnepélyekkel nem csak a testvértelen unitárius vallásnak, hanem a testvértelen magyarságnak is az ügyét előbbre viszik. Elismerés illeti hát elsősorban az odavaló agilis papot, ki oit vallásunknak barátokat tudott szerezni nem csak a magyarok, hanem az idegen nemzetiségek közül is. A most február 1-én tartott ünnepély is bizonyossága annak, hogy Segesvárt az unitárius vallásnak igen számos barátai vannak felekezet, rang, és nemzetiségre való tekintet nélkül. Ezt a különféle elemekből álló publikumot azonban vallásunk iránt való érdeklődésén kívül vonzotta

az ügyesen összeállított program is. A program legkiemelkedőbb pontja természetesen dr. Boros György szereplése volt, kiről így emlékszik meg a többek közt a «Nagy Küküllő» című ujság: «Kellemes eszegeggyel beszélt a szellemes kozsör ez alkalommal is. Nálunk még őt nem ismerik eléggé, pedig a tanár úr országos nevű, sőt külföldön is ismert teológus, ki páratlan széleskörű tudásával egyházi és irodalmi működésével nagyon előkelő nevet vivott ki magának». Ismerteti azután a főjegyzőnek New-Yorkról tartott érdekes előadását. Méltó dícsérettel adózik a lap az estély többi szereplőinek is. Megdicséri Farkas Erzsike és Szentmártoni Kálmánné zongorajátékát, Sándor Hona énekét, dr. Stenzel Gyula, Haag Armin és Graesser Erzsike művészi trióját s György Zsigmond monológját.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Az unitárius nők szövetségét kéri az elnökség, sziveskedjenek értesíteni a téli munkásságukról és terjesszék elő további terveiket. Különösen a távollevők gondozása iránt érdeklődik az elnökség.

A lelkészek korpótlékába a vall. és közokt. miniszter tekintélyes összeget utalt ki. Sokaknak öröme fog szolgálni, mert reménységük fölött részesülnek, de bizony, kivált a régiek között, némelyeket bántani fog a kiosztás, már csak azért is, mivel nem érthető, hogyan kap az, aki 1867. év óta szolgál, 200 koronát, holott némelyik, aki csak p. o. 1907 óta szolgál, szintén annvit kapott. 400 kor. adatott olyan lelkésznek, aki 11 éve szolgál, ellenben semmi sem annak, aki 15 éve (segessvári).

Kovács Sándor kitüntetése. Egyházunknak ez a szerény, derék tagja eleddig jobbára a kedves neje útján volt ismeretes körünkben. Ő

Zilahon a tanfelügyelőség hivatalos helyiségében találta meg munkakörét, s bizony ez olyan nagy és olyan terhes, hogy nem egy embernek, hanem sokaknak tökéletesen elég dolgot ad. Hisszük, hogy ezután edes övéi körében többször lesz szerencsénk látni. Kir. tanfelügyelővé léptette elő a miniszter s ezzel immár nyugalomba is vonul. Közelebről tűzetesebben fogjuk méltatni tanügyi munkásságát.

Székely szobrász dicsősége. A napokban döntöttek a pécsi dalárda 50 éves fennállását megörökítő plakett pályadíj fölött Budapestben. Az ezerkoronás első díjat és a megbízatást, hatvan pályamű között Szamosi-Sóós Vilmos jeles székely szobrászunk nyerte el. Szamosi-Sóós Vilmos Kolozsvár város szülöttje, udvarhelyszéki unitárius székely család fia, aki a budapesti országos iparművészeti iskolát jelesen végezte és mint növendék öt pályá-

díjat és oklevelet nyert. Innen a m. kir. szépművészeti akadémiára ment, melynek végzése után néhai Fadrusz János nagytehetségű szobrász-művészünk műtermében ennek haláláig segédkezett a nagy alkotások kivitelében. Szamosi-Soós Vilmos ismeretesebb művei a Brassai Sámuel szobra és síremlék terve, Dávid Ferenc első unitárius püspök sikerült szobra, ötvennél több plakett, melyekről plakett-költőnek nevezték a bírálói. Hirnevét a »Mezői virágok« plakettje alapította meg. Szamosi-Soós tehetsége teljes nagyságában áll előtünk és a Kriza-szobor, valamint a kolozsvári Kossuth-szobor eldöntésénél neve a legelső között jöhet számításba.

Simén Domokos sirja gondozásáról, lapunk f. évi 2-ik számára hivatkozva, azt az értesítést közli (Unitárius Egyház 2. sz.) Geréb Zsigmond egyházköri pénztárnok, hogy a sirt most a rokonok gondozzák s az egyházkör a gondozására szolgáló alapot nyilvántartja. Azt is írja, hogy jó volna a »34 év óta hét lakat alatt őrzött, kiadásra érdemes s kész theologiai munkáinak minél hamarabb leendő kiadásával« foglalkozni. A Simén kézirati munkái a főiskolai könyvtárban szabályszerűen kezeltetnek, s az érdeklődők elől nincsenek elzárva. Vári Aibert tanár a múlt évben tüzetesen foglalkozott velök a Ker. Magvetőben. Kiadásukról esett szó, már korábban is, de némileg befejezve csak a bibliai bevezetés és az evangéliumok magyarázata van. Miután ezek a tárgyak éppen a Simén életében voltak a tudományos vizsgálódás forró pontján, s azután a felfogás

lényegesen, némely kérdésben gyökeresen megváltozott, kiadásuk elmaradt. Aki ismeri az unitárius egyház vagyoni helyzetét és könyvpiacát, indokoltnak látja, hogy a Kriza János egyházi dolgozataira is csak most került sor.

Hangverseny. Az unitárius főgimnázium zeneköre sok kellemes órát szerzett már az érdeklődő közönségnek hangversenyeivel. Február 9-én tartotta a III-ikat. A kollegium dísztermét megtöltötték az érdeklődők. A műsor gazdag, az előadás összhangzó volt, dicséretére válik az ifjuságnak. A szereplők nevét följegyezzük: Lakatos I. (Holló. E., Intze K., Müller G. (begeudü), Tillesch Z., Janka K., Jankovich P., Veress Z. (zongora), Hadházy S. (viola), Boross S. (cello, ének). A zenekart Sándor János tanár vezette, akinek működése szép reményekre jogosító.

1000 képet tartalmaz a Könyves Kálmán új nagy katalógusa, melynek ára 2 korona. Aki ezen összeget levéljegyekben beküldi, annak a képjegyzék bérmentve küldetik meg. A kisebb katalógus 500 képet tartalmaz és bérmentve 1 koronáért kapható a Könyves Kálmán Magyar Műkiadó R. T.-nál Bpest, VI., Nagymező-u. 37—39. Rendelés esetén a katalógus díja visszatérítetik.

Úrmösi Kálmánné sz. Bodolai Juliánna, marosköri esperesünk neje elhunyt febr. 4-én Szentgericén élete 59. ik évében, akkor, amikor hat gyermekét az élet útjain sét-bocsátotta. A férj, gyermekek és unokák szeretete virraszt sirja fölött a hű hitvesnek és jó édesanyának,

A lelképásztornét fájlalja egy nagy gyülekezet kicsinye, nagya.

Elhunytak. *Égeni* Sámuel hévizi ny. áll. tanító és énekevezér Csókfalván, 73 éves korában, hosszas szenvedés után meghalt febr. 17-én. Hét gyermek és számos unoka gyászolja. — Elhunyt a szépséges *Borbély* Böske febr. 17-én virágzó élete 19 ik évében Tordán. A város és az ismerősök fájó könyve kísérte sirjba a gyönyörű leányt,

A kolozsi **Dávid Ferenc-Egyet** a tél folyamán több sikerült összejevetelt tartott, mindig szépszámú hallgatóval. A főkegyelet élén Kiss Sándor lelkész áll. Üdvözljük és kívánjuk, hogy siker kísérje további működésüket is.

Brassai Sámuel könyveit kértük volt tanítványaitól az unitárius kollegium könyvtára számára. *Barabás* Károly ur, az árkosi egyházközség jelenlegi gondnoka az »Okszerű vezér a német nyelv tanulásában« I. rész *7-ik kiadását* volt szives a szerkesztőséghez beküldeni. Fogadja hála köszönetünket. Vajha mások is hasonlót tennének!

A **konfirmációi emlékkönyv** II-ik kiadása csinos keménykötésben, bővitve megjelent. Árát 20 fillérben szabta meg a **Dávid Ferenc-Egyet**, azért, hogy a legszegényebb szülő is megszerezhesse gyermekének. E nélkül egy konfirmáltat sem szabad elboesátani.

Sok betegséget elkerül, megelőz s ha a baj beütött, otthon önmagán is segíthet az „Élet könyve“ állandó házi-orvos módszerével. Postautalvány szelvényén azonnal rendelje meg. Három koronáért bérmentve küldi a „Székely-Udvarhely“ 48-as politikai székely újság kiadóhivatala Székelyudvarhelyt,

Kossuth-utca 31. szám. Ne feledje el! Három koronáért önmaga és családtagjai életét is a haláltól megmentheti.

Orbán Balázs emléke c. füzetet keresi Szentmártoni Kálmár kereszturni gimn. tanár ur. Minthogy az ottani gimn. könyvtárában nincsen meg, nagy szolgálatot tesz az intézetnek, aki megküldi.

Dávid Ferenc képes életrajza, írta Papp Domokos, immár kezd tért hódítani. A sajtó elismerőleg fogadja, Híveink közül a vezetők is, az egyszerű tagok is rendelik meg, Eleddig részt vettek a terjesztésben: Márkos Albert 5, Sárdi Lőrinc 3, Sándor Gergely 6, Kisgyörgy Sándor 5, Józán Miklós Balázs András, Lőrinczi Déne esperes, 100—100 pld. Geréb Zsigmond 29, Barabás István, Ferenczy Lajos 29—20. Székely Tihámér 15, egyháztanácsosok 4—4 pld.-al: Boncza Miklós, Mikó Dezső, Csegezy Mihály, Veress, József, Mátéfi Domokos, Csongvay Lajos, Pap László, Perczel Ferenc, dr Székely Ferenc., Imreh József, Szentiványi Miklós, Csiki Elek, dr. Gothárd Zsigmond, Fekete Ferenc, dr. Ferenc Ákos. Balogh József, Kádár József, Daniel Lajos, dr. Hajós Béla, Borbély Sándor, Keresztesi Dénes 3, Török Sándor, Barabás Ilona, Nagy Pálné 2—2 pld.

„**Theologia és egyetem**“ cím alatt érdekes és értékes fejtegetést közöl a Református Szemle januárius 31-én. Igen helyesen rámutat arra, hogy a tudományos Theologia művelése az egyetem feladata, de ezt csak úgy lehet megoldani, ha a mostani theológiák — persze csak a ref. és ev-t érti — legjobb tanerejét átadnák a debreceni egyetemnek s ott 20—25 tanszékkal 5—800 theologus ifju lenne. Így a magyar prot. papság egy fészekről kerülne ki. „A papképzés maradna továbbra is a kerületek hatáskörében, amelyek szemináriumok szervezésével az egyetemen absolvalt és elméleti vizsgát tett ifjut a saját külön tradícióik és szükségleteik szerint gyakorlati lelkészi szolgálatra képesítenék“ Ez a fölfogás megérdemli a figyelmet és megbeszélést.

Iánosné, Hegedüs Gergely, Turi Istvánné, Özv. Gyáni Zsigmondné, Turi Ferenc, Bálint, Lajos, Nagy Gergely, Gidri Sándorné, Sári Józsefné 913-ra, Rozsos Lajos 912-re,

Alapítói díjban fizettek: Raffay Zsigmond Verespatak díjának 100 koronára emelésére 50 kor. Papp László Brassó 40 kor. Sipos József 10 kor.

A felsőfehérkői fiókegylet pénztárába fizettek: Bedő Ferenc Fogaras 904—912-re, Bencédi Pál Datk 912-re, Kiss Aladár, Kiss Aladárné Olthéviz 910—912-re, Kolcsár János 912—913-ra, Péterfi Gyula, Péterfi Gyuláné 912-re, Incze Zsigmondné 910—912-re, Osváth Gábor, Osváth Gáborné Ürmös 912-re, Kovács László Alsórákos 911—912-re, Kallós T. József Datk 910—912-re, Koródi József 911—912-re, Kallós Tamás 912-re, Incze Zsigmond 913-ra, Ütő Béla, Ütő Béláné Alsórákos 910—912-re.

A küllőkői fiókegylet pénztárába fizettek: Cikra Mihály 910—911-re, Gálfalvi Sándor 913-ra, Biró Pál 913-ra, Sándor Gergely, Székely Tihamér 912-re.

A kereszturkői főkegylet pénztárába fizettek: Göncz Károly Székelyszentmiklós 912—913-ra, Raffaj Daniel Titel 911—912-re, Geréb Sándor Alsóboldogfalva, Bőjtke Béláné Felsősfalva 913-ra, Máté Juliska Énlaka 911—913-ra,

Az U. K. költségeire ajándékoztak: Pataktalvi Zsigmond Alsóárpás 3 kor. Hackler Arthur Budapest 7 kor. 60 fill. Bencédi Pál Homorodujfalu 10 kor. Fogadják az egylet köszönetét.

Kolozsvár, 1913. február hó 20-án.

Gálfi Lőrinc,
pénztárnok.

Aranykönyv.

Torockó aranykönyvéből.

Az 1912. évi Közlöny 4 számában közlöttek folytatásaként hálás köszönettel nyugtazzuk a következő kegyes adományokat:

a) *ifj. Tóbiás János és neje Botár Anna* húsvétra urvacsorai kenyeret és bort 40 kor. ért.

b) *Kerekes István és neje Pál Judith* pünkösti urvacsorai kenyeret 40 kor. ért.

c) *Székely János és neje Babutzky Ilona* sztmihálykori urvacsorai kenyeret és bort 40 kor. ért.

d) *Czupor Ferenc és neje Mihácsa Borica* karácsoni urvacsorai kenyeret és bort 40 kor. ért.

e) Az 1911 és 1912. évben új harangokra tett és közölt adományozókhoz utólagosan csatlakoztak: *Molnár János* és neje 8 kor. *Koronki Ferenc* 8 kor. *Özv. Székely Sára* 4 kor. *Kriza Ferenc* 10 kor. *Bálintné Király Ilona* 15 kor. *Ifj. Kelemen Ferenc* kövári 10 kor.

f) *Vernes Ferenc községi bíró és neje Botár Sára* a zárszámadás vizsgálata alkalmával 600 koronás alapítványt jelentettek be az erről szóló és levéltári tőzskönyvbe helyezett alapító levél szerint. Ez az ők örökké élő gyermekök, s nekünk immár a 41-ik alapítványunk.

Torockó, 1913 január 14.

Németh István, lelkész.

Szállodamegnyitás Kolozsvárt !!

Ferenc József nagyszálloda

mult év szept. 1-én

megnyilt

Ferenc József-út 5. és 7. sz. alatt.

*Modern kényelemmel berendezve.
Központi melegvízfűtés. Hideg-meleg
mosdó. Díszesen berendezett társalgó*

Emeletenként fürdőszobákkal ellátva

*Lift. Minden vonagnál a szálloda
autó szalonkocsija a n. é. utazó-
közönség rendelkezésére áll, vala-
mint a kolozsvári Autóbusz Közle-
kedési Társaság kocsijának a szál-
lada előtt rendes megállóhelye, mi-
vel a n. é. közönség igen olcsón be- és
kiutazhat a vasútállomásra.*